

Spolek pro
zachování odkazu
českého odboje

Z P R A V O D A J

1. Ročník Číslo 6

6/2017

point4me.CZ
tisk online snadno a rychle

Zpravodaj Vám přinášíme díky
<http://www.point4me.com/cs>

200 116 8648 / 2010

Naši činnost můžete podpořit finančním příspěvkem poukázaným na výše uvedené sbírkový účet vedený u Fio Bank. Děkujeme za Vaši podporu.

Nejdůležitější body:

- ANTHROPOID
- LIDICE

Uvnitř tohoto vydání:

ANTHROPOID	1-2
MAYRAU	3
GYMNÁZIUM KLDNO	4-5
LIDICKÁ TRAGÉDIE 75. VÝROČÍ	6-7
AMERICKÉ LIDICE	8-9
GENERÁL FRANTIŠEK PATERA	10- 12
VÝSTAVA V PERUCI	13
PIETNÍ AKT BOHDAŠÍN	14- 15
NÁVŠTĚVA VE VOLA- RECH	16- 17
VZPOMÍNKA NA MARTU	18
PAMÁTNÍK TICHÁ	19

NEVZDÁME SE. NIKDY. JSME ČEŠI !

*Plukovník Aleš Knížek, ředitel VHÚ a brig.gen. v.v. Pavel Vranský
u Chrámu svatých Cyrila a Metoděje.*

1 9 4 2 - A N T H R O P O I D - 2 0 1 7

Slova, která zazněla 18. června 1942 v Resslově ulici od sedmi statečných hrdinů odboje, uvádí náš článek o tomto významném půlkulatém výročí. V letošním roce si připomínáme 75. výročí od mnohých tragických událostí spojených s Heydrichiádou. Vzpomínáme na nevinné oběti z Lidic, ale rovněž na hrdinské činy a tím je bezesporu uskutečnění atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha 27. května 1942. Až Jozef Gabčík a Jan Kubiš dokázali zastavit kata českého národa a postavit se jednomu z nejvýše postavených nacistických pohlavářů. My jsme si letošní významné výročí připomněli hned na několika místech. Kromě tradiční účasti na pietní vzpomínce v Resslově ulici v Praze, kde svedlo svůj poslední boj oněch sedm statečných, jsme se zúčastnili velice zajímavé akce, která se konala o týden dříve pod patronátem Českého rozhlasu Dvojky v kryptě Chrámu svatých

Cyrila a Metoděje v Resslově ulici, dne 11. června 2017. Společně s brig. gen. Pavlem Vranským jsme měli tu čest přečíst několik jmen hrdinů a obětí Heydrichiády, kteří byli za pomoc atentátníkům zadrženi a v říjnu 1942 popraveni v koncentračním táboře Mauthausen. Vzpomínkový večer se jmenoval „Den s Anthropoidem“ a na Českém rozhlasu Dvojka probíhalo celodenní vysílání, včetně odpoledního tříhodinového přímého přenosu právě

z krypty. Společně s Národním památníkem hrdinů heydrichiády a Vojským historickým ústavem byli vybráni lidé, kteří mají úzký vztah k operaci Anthropoid, či jiným způsobem jsou oceňovány společností za své postoje. Kromě ředitele VHU, plk. Aleše Knížka, příbuzných po obětech a nás dvou se pak čtení jmen zúčastnili aktivně i oba herci, kteří ztvárnili Gabčíka a Kubiše ve filmu J. Sequense *Atentát* z roku 1964 (Rudolf Jelínek a Ladislav Mrkvička). Šéfredaktor Českého rozhlasu Dvojka PhDr. Martin Groman: „*Děkuji, Vám i panu generálovi, že jste přišli a přečetli ta jména, a Vám oběma i za to, jak srdnatě jste se v nedávné minulosti zachovali. Pan generál si pak zaslouží díky vrchovatě vlastně za celý svůj život.*“

Velmi si považujeme, že jsme měli tu čest být součástí důstojné vzpomínky na naše hrdiny i oběti.

Text: G. Havlůjová, foto: Khalil Bhaalbaki

Představitelé Gabčíka a Kubiše z filmu Atentát (1964), Rudolf Jelínek a Ladislav Mrkvička.

NA MAYRAU SE VZPOMÍNALO

V minulých letech jsme byli pravidelnými účastníky pietní vzpomínky na lidické horníky v areálu Hornického skanzenu v Mayrau. Pietní vzpomínku každoročně organizuje Klub přátel hornických tradic. Letos, tak jako při mnoha jiných akcích, kterých jsme se již zúčastnili, to bylo jménem Spolku pro zachování odkazu českého odboje. Vzpomenout na zavražděné horníky z Lidic a uctít jejich památku položením věnce přišel Petr Hroník, místopředseda Spolku.

Dlouhých 75 let uplynulo od zavraždění lidických mužů, ženy přišly o své muže, děti přišly o své otce. Přesto smutné bylo, že se nezúčastnil nikdo z přeživších lidických dětí ani jejich příbuzní. Snad se jednalo o výjimku a v příštím roce opět mezi účastníky uvidíme ty nejdůležitější a to jsou Lidičtí.

Text a foto: P. Hroník

PIETNÍ AKT V GYMNÁZIU KLADNO

Tradiční velmi emotivní pietní vzpomínka se konala na Gymnasiu. V ranních hodinách, 10. června 2017 jsme se sešli u Gymnasia, aby nejbližší rodinní příslušníci položili kytičku na místo, kde naposledy strávily společné chvíle lidické ženy a děti. Pro mě nejsilnější pietní vzpomínka, jaké jsem v životě byla součástí. Nezapomenu na rok 2001, kdy ještě mnoho přeživších stalo na různých místech v tělocvičně školy a jen mlčely nad svou položenou kytičkou ze zahrádky. Od té doby jsem do tělocvičny již nikdy na pietní akt nešla, cítila jsem, že je to „Lidických“. Vždy pokorně čekám venku a květinu položíme u Lidické matky, sochy od Marie Uchytlové, která symbolicky naznačuje tu bezmoc lidických matek, které zůstávají s prázdnou náručí. Avšak velmi smutný pohled je i do řad pamětníků. Chybí nám paní Kollíčková, paní Chvállová, paní Cáblová a mnohé další pamětnice událostí, které dodnes budí takové emoce napříč společností. Druhý pietní akt na Gymnasiu se konal 12. června 2017 a to za přítomnosti lidických dětí.

Text: G. Havlůjová, foto M. Šnajdrová

PIETNÍ AKT V GYMNÁSIU KLDADNO

SPOLUPRÁCE NA MEZINÁRODNÍ ÚROVNI

Předsedkyně Spolku pro zachování odkazu českého odboje Gabriela Havlůjová byla odsouhlasena jako delegátka za Českou republiku Mezinárodním výborem Ravensbrück (IRK). Zároveň byl náš Spolek ředitelkou Památníku Ravensbrück osloven k bližší spolupráci. Gabriela Havlůjová byla na svém prvním zasedání již v roce 2004 jako studentka gymnasia, i proto byla mezi delegátkami srdečně přivítána byť již pod hlavičkou nové organizace Spolku pro zachování odkazu českého odboje, nikoliv jako předsedkyně OV ČSBS Kladno.

Ve dnech 9.-12.6. 2017 proběhlo zasedání IRK na Kladně, v příštím roce budou přeživší a jejich následovnice jednat v Polsku. Delegátkami za Českou republiku jsou tři ženy – **Kateřina Kočková** (maminka vězněná v Ravensbrücku, tatínek v Mauthausenu), **Šárka Kadlecová** (vnučka lidické ženy) a **Gabriela Havlůjová** (obě členky Spolku pro zachování odkazu českého odboje).

75. VÝROČÍ OD LIDICKÉ TRAGÉDIE

Poslední ze dvou dosud žijících přeživších lidických žen, paní Jaroslava Skleničková, rozená Suchánková se synem.

V letošním roce si připomínáme 75. výročí vyhlazení obce Lidice. Mezi našimi členy jsou rovněž lidické ženy a vlastně to byla právě jedna z nich, Míla Kalibová (*1922), která mě přivedla již v 18 letech do Českého svazu bojovníků za svobodu a probudila můj vztah k dějinám 2. světové války a pamětníkům. Naše organizace a řada z Vás se aktivně podílela několik desítek let na organizaci pietních vzpomínek v Lidicích i na Kladně – u Gymnasia a u pomníku padlých u 1. základní školy v Amálské ulici. Před několika lety sice OV ČSBS Kladno přestal být zván na organizační schůzky do Památníku Lidice, ale to nikomu

z nás nezabránilo zúčastňovat se pietních aktů a Lidice připomínat. Byť mnozí máme výhrady k organizaci (množství věnců, příliš projevů), přesto jsme se opět v letošním roce zúčastnili. Za věncem našeho Spolku šel téměř celý Republikový výbor - Klára Kalibová (vnučka lidické ženy), Petr Hroník, já a náš milý Pavel Vranský. Pravdou je, že pro nás pietní akt v Lidicích nebyl jedinou vzpomínkou na tragédii, která se odehrála 10. června 1942. Osobně jsem se zúčastnila rekonstrukce pochodu smrti (organizovala Milena Městecká, viz článek v minulém čísle Zpravodaje), který absolvovaly lidické ženy na konci

války v délce 127km ve 4 dnech, aby došly (nikoliv všechny) z koncentračního tábora Ravensbrück do Crivitz, kde se setkali s čs. vězni ze Sachsenhausenu a dozvěděli se tu hrůznou pravdu o tom, co se v Lidicích stalo. V té době ještě všechny věřily, že lidické děti se vrátí domů. Pravdou je, že se jich vrátilo pouhých 17 a nevinných 82 dětí bylo zplynováno v Chelmnu nad Nerrem v Polsku již v červenci 1942. Více o historii lidické tragédie, ale i druhém životě Lidic po roce 1945 se můžete dočíst v časopise Druhá světová válka, do kterého jsme přispěla obsáhlým článkem. Vyjít by měl již

75. VÝROČÍ OD LIDICKÉ TRAGÉDIE

První společné foto s brig. gen. v.v. Pavlem Vranským - G. Havlůjová, předsedkyně a P. Hroník, místopředseda

brzy – speciál Válečné zločiny. Téma Lidic totiž nekončí pouze vyhlazením obce. Naopak. Obrovský ohlas ve světě, solidarita britských horníků, ale i občanů Latinské Ameriky, kteří pojmenovávali své dcery po Lidicích, ale rovněž poválečné budování nové obce, každodenní život Lidických, to jsou témata dodnes příliš nezpracovaná.

Nás Spolek se snaží přispívat k objasnění dalších období a událostí v Lidicích. Připomeňme náš zájezd po stopách lidických dětí do Polska z roku 2015, přípravu setkání Mezinárodního ravenbruckého výboru na Kladně v červnu letošního roku, nebo připravovaný kom-

ponovaný večer na připomenutí lidických letců RAF – Josefa Horáka a Josefa Stříbrného. Osobně v rámci své dizertační práce zpracovávám Lidice po roce 1989 a proměnu vzpomínkové kultury. Jsme pyšní, že do našeho Spolku vstoupila velká část rodiny paní

Kalibové a tím pádem máme mezi sebou nositelky a nositele rodinné paměti. Můžeme si být jisti, že historie Lidic nebude zapomenuta. Lidice budou navždy žít v srdcích českého lidu. Text: G. Havlůjová, foto: P. Hroník

AMERICKÉ LIDICE

Již v roce 1942 vznikla z iniciativy amerického developera Dominica Romana památka na vyhlazenou obec Lidice a její občany - pomník Lidicím v Crest Hill ve státě Illinois, který dal pojmenování celé čtvrti.

V rámci služební cesty mého manžela na hokejový draft do Chicaga mám možnost poznat - svého času - druhé největší československé město. Ihned po přiletu jsem začala zjišťovat dopravní dostupnost k americkým Lidicím. Pro Američany "kousek od Chicaga" rovná se tři hodiny cesty (metro, vlak, autobus a běh). Na-

štěstí, když nestačili mé nohy ani peníze, tak pomohli vždy místní. Nyní tedy můj příspěvek k lidické vzpomínce v Crest Hill.

Přímo na křižovatce Prairie Avenue a Hosmer Lane uprostřed klidné obytné čtvrti Crest Hill se nachází náměstíčko, kde nalezneme kromě pomníku a pamětní desky i symbolický malý Růžový sad. Pomníku je všude mnoho a pro mě někdy ztrácí i význam, avšak RŮŽE - symbol Lidic mě dojala. Je to jen několik týdnů, kdy jsem navštívila koncentrační tábor Ravensbrück v rámci rekonstrukce pochodu smrti lidických

že a rovněž tam se nachází Růžový sad. Tato absolutně nesrovnatelná místa se mi spojila právě tou růžovou květinou. V Ravensbrüc-

CREST HILL ILLINOIS

ku jsem byla 28. 4. 2017, ráno byla jinovatka a růže, které vyplavilo přilehlé jezero byly zmrzlé. Dnes, 22.6.2017, se nacházím zde, v Crest Hill, kde je 31 stupňů a přesto velmi intenzivně cítím tu sílu lidického symbolu. Mockrát jsem sama sobě kladla otázku, jaký je to vlastně symbol. Teď pro mě má nejsilnější význam symbol míru.

Místní podnikatel mohl na tomto poměrně rozlehlém pozemku postavit další dům, obchod, kostel a nebo další budovy

sloužící místním, on však neváhal a na informaci o lidické tragédii v roce 1942 reagoval okamžitě - pozemek využil jako místo paměti na tak vzdálenou obec, kde došlo k tragédii. Toto až idylické místo tudíž nese své poselství a nedá zapomenout. Přijíždí sem nejenom

návštěvníci během výročí. Památník se nachází pouze pár km od slavné Route 66, takže je pravidlem, že zde zastaví alespoň na fotografii motorkáři, či turisté projíždějící USA po slavné historické silnici.

Muž, který mi neváhal otevřít dveře, osvěžil mě vychlazenou vodou a povyprávěl o tomto významném místě se jmenuje Scott Harris - fanoušek basebalového klubu Chicago Cubs, ročník 1956. Již 60 let žije přímo naproti pomníku Lidice v Crest Hill (70 km z Chicaga).

Scott vzpomínal na pietní akty, kdy přijížděli autobusy plné návštěvníků - zájemců o uctění památky Lidických. Oficiální pietní akty trvaly hodinu a zaznívaly v nich kromě projevů i hlasy dětí československých emigrantů. Zájem polevil, už to není jako dřív. A tak vyprávím zase já Scottovi, jak se proměňuje vzpomínání na Lidice u nás ve vlasti a také sdělují, že stále žijí pamětníci tragické události, lidické ženy a děti. Jak instituce v Čechách tak i zde v Americe se však snaží.

Na 75. výročí se v Chicagu promítal film Lidice a místní škola T. G. Masaryk School se aktivně zapojila do organizace pietního aktu v Crest Hills. Opět je to ale hlavně síla nadšenců, kteří zaktivizují příslušné instituce. Ne každý místní má vztah k lidickým událostem, ale nijak

jinak tomu není ani v těch českých Lidicích. Mám radost, že jsem zde mohla umístit kamínek z Čech a zároveň položit věneček za náš Spolek pro zachování odkazu českého odboje.

Scott neváhal a po našem setkání mě odvezl na vlak do Joliet, míjeli jsme základní školu, ve které studoval a i Pizzerii, kde nyní pracuje. Po cestě jsme hovořili o tom, zda historii Lidic zná ze školy či se tyto dějiny nevyučují v rámci amerických osnov. Pravdou je, že jeho první vzpomínka na Lidice se nedá identifikovat. Stačí se podívat z okna jeho domu - vždyť zde přímo naproti pomníku prožil celý svůj život.

Text a foto: Gabriela Havlujová

FRANTIŠEK PATERA - GENERÁL ČSL. ARMÁDY

Dne 6.června jsme si připomněli 31. výročí od úmrtí člověka, kterému věnuji tuto vzpomínku. Jmenoval se František Patera a byl generálem československé armády. Tak skromného člověka za svůj život potkáte málokdy.

Od roku 1940 jsem znala jeho ženu Aničku Sojkovou, tenkrát už Rosenfelderovou, ženu, která neměla snad nikomu ublížit. Od ní vím o jeho osudu. První setkání s tímto jménem jsem zažila v umělecké knihařské dílně mistra Josefa Brouska. Nevím, co to bylo za den, přišla paní s aktovkou. Brouska měla jako důvěrníka a radila se s ním, kam uložit vyznamenání svého muže, který se s ní rozvedl. To už mi bylo podezřelé, ale jako patnáctileté děvče jsem si toho nijak blíže nevšímalá. Přišel pan Šmíd z Pleteného Újezda a mistr Brousek, jak ho tenkrát titulovalo mnoho lidí, sháněl nějaký obal, aby vydržel věky.

Do čeho tato vyznamenání byla

zabalena, nevím. Víím jen, že jsou zakopána u rybníka Ovčanda, nevím jak hluboko, ale asi tak kam nejhluběji ruka vysokého člověka dosáhla. Ovšem když je po válce asi po šesti letech pan Rudolf Šmíd hledal, nebyly k nalezení a tak jsou tam i v roce 2016. Nevím, o co se mohla zvýšit navážka za 6 let, každým rokem se zahrádka hnojila někdy navážela i zem. Celá válečná léta k nám paní Anička chodila vykouřit si s mistrem cigaretu, kterou jsem vyrobila s cigaretové dutinky a nacpala jí sušenou bramborovou, malinovou, jahodovou natí a vším co se na zahrádce suchého dalo na zahrádce do dutinky nacpat. Nepřišla jen v době, kdy jí zavřeli jako ženu muže v zahraničí do koncentračního tábora va Svatoborčích a po třech měsících prokazování, že byla rozvedená se vrátila. Na syna Petra dostávala 600 korun výchovného, které musela za vlády komunistů vrátit, nevím proč.

František Patera se narodil 1906 jako František Rosenfelder, jak přišel ke jménu Patera, řeknu později. Byl pohrobek, zemřel v Unhošti 6. června 1986. Nyní si uvědomuji, že mu bylo 80 let. Jeden z těch, který prožil dlouhý život přes všechny nesnáze, které ho potkaly.

Do školy chodil v Prachaticích, takéž navštěvoval do sekundy německé gymnázium, pak české. Na studiu si vydělával kondicemi. Po maturitě studoval práva v Praze. Po dvou letech studia odchází ze školy z finančních důvodů. Nastupuje prezenční službu a zůstává na vojně. Sloužil u 4. hraničářského praporu, Prachatice Vimperk, Písek. Roku 1937 složil zkoušku na vysou-

kou školu válečnou v Praze. Dne 26. února 1936 se oženil v unhošťském kostele se slečnou Annou Sojkovou. Seznámili se v Prachaticích, když tu chodila do rodinné školy Boženy Němcové. Bydlela v penzionátu té školy.

Neměli to snadné, v té době kdy se ženil voják z povolání, jeho nastávající měla mít 100 000 tisíc věna a ženichovi muselo být 29 let. Matka Aničky byla vdova. Naštěstí se dala některá nařízení obejít asi jako v každé době. Vojáci se spokojili s tím, že se za ní zaručil Dr. Karel Karas. Dne 20. června 1937 se jim narodil syn Petr.

Přišel nešťastný rok 1938 jak pro ně tak pro národ. Pro Františka byla jediná volba – splnit přísahu československého vojska. Aby ženu ochránil před pronásledováním, rozvedl se a Anička zůstala s Petrem u maminky v Unhošti. Patřil jí zde obchod Elektro proti hřbitovu.

V roce 1940 odchází František Rosenfelder přes Slovensko, Balkán do Francie a dále do Itálie. Jeho cesta je svízelná, jsou chvíle kdy myslí, že zahyne. V roce 1944 přechází do východní armády, s kterou se po urputných bojích přes Slovensko vrací domů. Jeho deníky byly psány přímo na frontě. Zasloužily by si vydání pro bohatost zážitků a faktů, ale i pro svoji literární hodnotu. Deníky má jeho syn Petr Patera.

Nyní je čas vysvětlit změnu jeho jména našeho hrdiny. Není snadné se dobrat pravdy. Mohlo to být tak, že vojáci, zvláště dů-

FRANTIŠEK PATERA - GENERÁL ČSL. ARMÁDY

stojníci zahraniční československé armády užívali krycí jména, aby neohrozili rodinné příslušníky doma. Je mnoho podobných případů. Potvrdily nebo vyvrátily by to doklady Vojenského historického archivu. Druhá, pravděpodobnější verze, souhlasí se vzpomínkami paní Aničky: po konci války byl odpor ke všemu německému tak silný, že vyvolal vlnu změn příjmení. Takových příkladů je bezpočet. Prý to bylo přání samého generála Svobody, aby si František Rosenfelder počestil jméno. Učinil tak a vybral si jméno svého otčima, který ho jako pohrobka vychovával. Nebyl to příliš šťastný člověk. Železničář, který přišel na dráze o obě nohy. S Františkovou maminkou měl ještě tři syny. František ho považoval vždy za otce. Tak se z Rosenfeldera stal Patera.

Dne 5. květen ho zastihl v osadě Neubuz nedaleko Vsetína, kde byly stále ještě boje. To popisuje ve svých vzpomínkách. Po odvšivení v Uhříněvsi se teprve 17. května vrací ke své rodině do Unhoště. Dne 9. června 1945 si znovu bere svou původní ženu Aničku v Clam Galasově paláci v Praze. Za svědky mu byli spolubojovníci Míla Kašpar a Miloš Obržálek. Do Unhoště se vrací v hodnosti plukovníka. Jistě netušil, že jeho trápení zdaleka není ještě konec, i když měl se sovětským velícím nedobré zkušenosti. Učil na válečné škole v Praze. Učitelské povolání mu nevyhovuje, chce odejít. Není mu to umožněno, a proto se přihlásil na maršálskou

školu do Moskvy, kterou ukončuje v roce 1948 a odchází ze zdravotních důvodů. 1. prosince 1949 je povýšen do hodnosti brigádního generála a již 3. října 1950 do hodnosti divizního generála. Při přehlídce dostává od maršála Koněva vysoké vyznamenání.

Dne 15. června 1951, v den narozenin své ženy, byl náčelníkem generálního štábu generálem Bočkem bez udání důvodů z armády propuštěn. V té době byl velitelem 2. armádního sboru. Nemůže sehnat žádné zaměstnání a tak odchází pracovat na pilu na Orlík. Později brousí na Poldovce v Kladně ingoty, za Čepičky je to k ponížení málo a tak musí pracovat ve stavebnictví. Konečně se dostává do Unhoště na pilu. Režim je důsledný, pocítí to i jeho syn Petr. Není doporučen na školu ke studiu a nastupuje v plzeňské Škodovce do učení černému řemeslu. Nemá k řemeslu žádný vztah, teprve po čase, kdy se poměry zklidnily, se dostal na dramatickou školu. Splňuje se touha jeho maminky, která se věnovala ochotnickému divadlu. Několik let je hlasatelem v televizi.

František Patera byl, jako průvodce Čedoku, v sedmdesátých letech s pražskou mysliveckou společností několikrát v Mongolsku. Vedle angličtiny a ruštiny, ovládal dokonale francouzštinu. Generála Pateru jsem znala velmi dobře i jako čtenáře unhošťské knihovny, každý týden si odnášel osm knih, které za týden vyměnil za nové. Jeho žena Anna Sojková se narodila 15. června 1917 v Unhošti, zemřela 30. září 1995 v domově důchodců v Unhošti. Osobnost, až

do vysokého stáří. Sama do domova důchodců chtěla. Režim jaký tam v té době vládl nebyl dobrý, plakala a říkala, jak jsou na ní sestřičky zlé. Jedna řekla: „My ti ukážem!“ a také ukázaly, jejich jednání jí opravdu ukrátilo život. Byla jsem u ní tři dny před smrtí, vzpomínaly jsme na na dřívější život v Unhošti, výborně jí to myslelo, ale už jen ležela, byla v naprosté pohodě se svou přítelkyní paní učitelkou Boškovou, se kterou byla na pokoji. Přežila svého Františka o téměř deset let. Byla mu důstojnou družkou a zaslouží si naši vzpomínku i ona.

Text: Naděžda Stejskalová, členka Spolku pro zachování odkazu českého odboje (foto web)

NÁVŠTĚVA RODIŠTĚ FRANTIŠKA PATERY

A protože Spolek pro zachování odkazu českého odboje je ve své činnosti aktivní i v době prázdnin, navštívili jsme Ostrov, místní část města Prachatice a především rodiště Františka (Rosenfelda) Pateru. Naproti rodnému domu mu byla odhalena pamětní deska v listopadu roku 2016, na Den válečných veteránů za účasti jeho syna Petra.

Místopředseda Spolku pro zachování odkazu českého odboje, Petr Hroník, uctil památku na generálporučíka Františka Pateru položením věnečku u pamětní desky.

Čest jeho památce - nezapomeneme!

PERUCKÉ ŽIDOVSKÉ RODINY IN MEMORIAM

Ing. Arch. Ivo Suslik a autorka výstavy Anna Krausová

Již v dubnu letošního roku jsme obdrželi pozvánku k účasti na vernisáž výstavy Perucké židovské rodiny in memoriam. Výstava se věnuje osudům židovských rodin, které žily před deportací do koncentračních táborů na Peruci a za necelý rok ji připravila Anna Krausová. Vernisáž výstavy se uskutečnila v neděli 25. června 2017 v prostorech místní knihovny. Prohlédnout si ji můžete v provozní době knihovny až do konce prázdnin.

Vernisáž zahájil a moderoval kazatel Církve československé husitské Ivo Kraus, který v úvodu přečetl z Listu svatého apoštola Pavla Galat'anům. Dále zmínil, že dnešní setkání na Peruci se koná u příležitosti připomenutí vyvraždění místních židovských obyvatel v koncentračních táborech za druhé světové války. Ivo Kraus zmínil, že holocaust je jakýmsi dějinným zlomem a nelze tuto skutečnost přejít, jako by neby-

la. Realizace výstavy je vzpomínkou na utrpení židů za druhé světové války. Musíme tyto události neustále připomínat i 72 let poté a nesmíme zapomenout na bolestný skon Židů v koncentračních táborech. Následně také představil autorku celé výstavy, která pohovořila o skutečnostech, které jí přiměly k realizaci této výstavy.

Poté se slova ujal Oldřich Látal, předseda Židovské obce v Teplicích, která spolupracuje se Církví československou husitskou. Na vernisáž dorazil z Teplic plný autobus nejen členů této ŽO, ale také řada členů spolupracující ŽO z Drážďan. Díky tomu byla místní knihovna zcela zaplněná. Oldřich Látal jménem židovské obce poděkoval Spolku pro obnovu židovských památek na Perucku a jmenovitě pak pánům Suslikovi, Krausovi a Blažkovi, kteří jsou hlavními iniciátory založení Spolku. Zmínil, že spolupracujícím členem tohoto Spolku je

také ŽO Teplice. Poděkoval současnému vedení městyse Peruc, které je velkým podporovatelem aktivit Spolku pro obnovu židovských památek na Perucku.

Pan Kraus poté předal slovo panu Janu Vnoučkovi, místostarostovi městyse Peruc, který zmínil svou babičku, která se s ním podělila o vzpomínku na události, o kterých se nepsalo v žádných historických knihách. Vyprávěla mu o první republice, druhé světové válce i o padesátých letech na Perucku. Vzpomněla také na židovské rodiny, které za druhé světové války zmizely v koncentračních táborech. Jedno z vyprávění se týkalo také rodiny Frankenbuschů, s kterou se přátelila. Zmínil velmi silný příběh paní Frankenbuschové, která po návratu z koncentračního tábora vyprávěla jeho babičce, jak procházela kolem hromady mrtvých těl a na jedné z nich uviděla své mrtvé dítě. Pan Vnouček poděkoval autorce výstavy a zmínil význam výstavy, která má být jakýmsi mementem coby se mohlo stát, kdyby zvítězila nenávisť.

O hudební doprovod se postaral pan Vladislav Vrchota a zpěv hebrejských a sefardských písní přednesla paní Dana Krausová.

Děkujeme panu Ivo Krausovi, že nás pozval na vernisáž výstavy. Přejeme Spolku na obnovu židovských památek na Perucku vše dobré a mnoho zdárně dokončených projektů.

Text a foto: P. Hroník

BOHDAŠÍN A ODBOJOVÁ SKUPINA S21B

Místopředseda Spolku pro zachování odkazu českého odboje Petr Hroník se v neděli 11. června 2017 zúčastnil vzpomínkové akce na Bohdašíně u Červeného Kostelce. Právě v těchto místech působila před 75 roky ilegální odbojová skupina S21B v čele s jejím velitelem Josefem Schejbalem z Malých Svatoňovic. Tato skupina se stala jednou z podpůrných organizací paravýsadku Silver A. Odbojová skupina je spojena zejména se jménem radisty výsadku Silver A Jiřího Potůčka, kterému na půdě místní školy v Bohdašíně poskytla útočiště a odtud se pokoušel již v dubnu 1942 vysílat. Společně s představiteli okolních obcí a měst jsme uctili

vzpomínku na popravené a zavražděné, členy ilegální odbojové skupiny S21B.

Jiří Potůček byl 29. prosince 1941 společně s velitelem skupiny Alfrédem Bartošem a Josefem Valčíkem vysazen u obce Senice poblíž Poděbrad. Na území protektorátu obsluhoval radiostanici s názvem Libuše. S Londýnem se poprvé spojil 15. ledna 1942. V té době také byla založena ilegální odbojová skupina S21B. Vysílal z kamenolomu Hluboká (kde byl zaměstnán jako noční hlídač) u obce Ležáky a z Bohdanče. V polovině června 1942 se pak již natrvalo přemístil do nového úkrytu v osadě Končiny

u Bohdašína do domu manželů Burdychových. Přestože úkryt byl prozrazen, podařilo se Jiřímu Potůčkovi uprchnout. S mnoha průstřely se dostal až do Trnové u Pardubic, kde vysílením usnul v lese. Zde ho výstřelem do zad ve spánku zastřelil protektorátní četník Karel Půlpán.

Po 75 letech v neděli 11.6.2017, jsme si na Bohdašíně tyto události připomněli společně s představiteli okolních obcí a měst a uctili jsme vzpomínku na popravené a zavražděné, členy ilegální odbojové skupiny S21B.

Text: P. Hroník, foto: M. Šnajdrová

BOHDAŠÍN A ODBOJOVÁ SKUPINA S21B

Vzpomínka na poslední dějství heydrichiády

V podhůří Jestřebích hor působila v rámci prvního okrsku sokolské Podkrkonošské župy Jiráskovy ilegální odbojová skupina S21B, v jejímž čele stál učitel Josef Schejbal z Malých Svatoňovic. Mimořádné postavení v ní zaujímal rovněž učitel Ladislav Satran z Bohdašína. Do její činnosti byla zapojena řada občanů z širokého okolí. Plnila velmi významnou úlohu, neboť se stala jednou z podpůrných organizací parašutistického výsadku SILVERA. Spolupracovala zejména s jejím radistou Jiřím Potůčkem, jemuž zde společně s vysílačkou Libuší poskytl útočiště. Plnila především zpravodajské úkoly. Po jejím odhalení dochází 30. června 1942 k razii na Bohdašíně a tragédii na Končínách. Nastalo rozsáhlé zatýkání. Parašutistovi Jiřímu Potůčkovi se podařilo uprchnout, avšak o dva dny později byl dopaden v Trnově u Pardubic, kde zahynul výstřelem z pistole českého četníka. Většina zatčených zemřela 9. července 1942 na popravišti na Zámečku u Pardubic.

Tragické události na Bohdašíně a Končínách byly vlastně závěrečným epilogem hrůzného období heydrichiády. Přesto panovaly obavy, aby obec nepotkal stejný osud jako Lidice a Ležáky. Rozkaz k likvidaci obou obcí byl vydán, ale nakonec se tento verdikt mimo jiné za významného příspěví přednosty náchodského Vládního policejního úřadu JUDr. Jana Chudoby podařilo odvrátit.

Památník na Bohdašíně

Mýšlenka památníku je inspirována dílem Josefa Čapka, jenž svými malbami úzkostných žen prorocky vyjadřoval hrůzy nacismu. Plastika znázorňuje letící ženu hnanou víchem nacismu, zoufale se bránící holýma rukama. Ruka, jež drží ratolest, představuje symbol vítězství. Zkosený sloup tvoří horizontálu jako vykřičník, čímž podtrhuje konec této zvrácené ideologie.

Památník navrhl a zhotovil akademický sochař Josef Marek

Popravení členové odbojové organizace S21B

Ladislav Satran

Ladislav Satran se narodil 24. června 1914 v Semonicích u Jaroměř. Původně studoval bohosloví, protože se chtěl stát evangelickým farárem, ale nakonec se vydal na dráhu učitele. Během mobilizace sloužil jako záložní poddůstojník v pohraničním pásmu na Jestřebích horách. Tehdy se také seznámil se svou budoucí ženou Zdeňkou, rozenou Burdychovou.

Jestřebí hory zůstaly jeho domovem i nadále, neboť se staly jeho novým učitelským působištěm, když po okupaci působil jako řídící učitel v obecní škole na Bohdašíně nedaleko Červeného Kostelce. Za války se zapojil do odbojové činnosti. V roce 1940 se jako příslušník Sokola zúčastnil branného kurzu v Beskydch, kde se seznámil s některými dalšími sokolskými činovníky, spolu s nimiž posléze pomáhal Jiřímu Potůčkovi.

Radista desantu SILVERA Jiří Potůček se svou vysílačkou Libuší našel v bohdášinské škole, kde Ladislav Satran učil, dočasný úkryt a zkoušel odtud i vysílat. Za tuto činnost byl tento statečný učitel společně s dalšími 30. června 1942 zatčen a 9. července na Zámečku u Pardubic popraven.

Zdeňka Satranová

Zdeňka Satranová, dívčím jménem Burdychová, se narodila 22. února 1911 v Náchodě – Starém Městě. Nedlouho po dovršení svých sedmi let se na sklonku února roku 1918 společně se svými rodiči a sourozenci přestěhovala na zemědělskou usedlost čp. 168 na Končínách. Než se stala manželkou bohdášinského učitele Ladislava Satrana, byla provdána za Jaroslava Baudyš, s nímž žila v Červeném Kostelci.

Na její popud se do protinacistické činnosti zapojil rovněž její bratr, rolník Antonín Burdych mladší, jenž ve svém stavení posléze rovněž ukrýval radistu Jiřího Potůčka. Pro spolupráci v odbojovém hnutí byla taktéž 30. června 1942 zatčena a 9. července v Pardubicích na Zámečku zastřelena. Její syn z prvního manželství – Věnek – byl předán do výchovy svému otci Jaroslavu Baudyšovi z Červeného Kostelce.

ČERVENÝ KOSTELEK

NAVŠTÍVILI JSME VOLARY

Po půl roce, dne 16. listopadu 1945 zemřela sedmnáctiletá Polka Dora Ebbe, která do té doby vzdorovala smrti.

V letošním roce to byla již druhá návštěva Šumavy. Ta první byla v dubnu a jednalo se o jednodenní návštěvu městyse Lhenice, místa, kde prožila své dětství a dospívání má partnerka. Tehdy jsme se zastavili v místě, kde před jedenasedmdesáti lety se uskutečnilo setkání vojsk pěti armád. O tomto místě jste si mohli přečíst ve Zpravodaji číslo 04/2017.

Druhá návštěva Šumavy se uskutečnila v červenci v rámci rodinné dovolené. Předem jsem si vytyčil dva cíle, kam jsem se chtěl během našeho pobytu podívat. Prvním cílem byl Ostrov, místní část města Prachatic. Zde se nachází rodný dům Františka (Rosenfeldera)

Patery – viz článek „Návštěva rodiště Františka Patery a článek ses. Naděždy Stejskalové. A druhým cílem pak byla návštěva městečka Volary, které se stalo v prvních poválečných dnech roku 1945 posledním místem odpočinku pro devadesát pět žen z pochodu smrti. Todesmarsch, neboli Transport smrti vyšel koncem ledna z koncentračního tábora Grünberg a skončil 4. května 1945 ve Volarech. Hned následující den téměř polovina žen z tohoto transportu pokračovala v pochodu směrem na Prachatic. Na poloviční cestě mezi Volary a Prachaticemi došlo u obce Cudrovice k tragédii. Příslušníci

SS zde postříleli dvacet dva žen. Jejich ostatky převezli příslušníci wehrmachtu zpět do Volar a zahrabali do společného hrobu na hnojišti u hospodářské usedlosti. Volary byly osvobozeny 5. května 1945 americkou armádou. Němečtí antifašisté upozornili velícího důstojníka na nelidské pohřbení žen za hospodářskou usedlostí čp. 155. Důstojník vše prověřil a nařídil exhumaci všech společných hrobů, které se nacházely na Kvildě, v obci Polka a konečně ve Volarech. Exhumaci a s tím spojený svoz rakví do Volar a kopání hrobů prováděli Němci pod dozorem americké armády. Pohřeb

NAVŠTÍVILI JSME VOLARY

obětí se konal 11. května a povinnou účast mělo celé německé obyvatelstvo Volar včetně dětí. Všichni museli před vlastním obřadem projít kolem otevřených rakví. Ženy, které zemřely po 11. květnu 1945, již byly pohřbívány do samostatných hrobů. Po půl roce, dne 16. listopadu 1945 zemřela sedmnáctiletá Polka Dora Ebbe, která do té doby vzdorovala smrti. Poslední obětí pochodu smrti pak bylo nalezení kostry v lese poblíž Volar v srpnu roku 1946.

-ph-

Foto nahoře: Od roku 1974 stojí na vyvýšeném místě před hřbitovem torzo ženy od akademického sochaře Vojtěcha Paříka..

Foto vlevo: S největší úpravou tohoto pietního místa bylo započato na jaře v roce 1989. Do horní části hřbitova byl umístěn památník s nápisem: Je Vám lhostejné, Vy všichni, kteří jdete kolem? Pohled'te a vizte, má-li někdo takovou bolest, jaká byla způsobena mně.

VZPOMÍNKA NA MARTU KOTTOVOU

Dne 18. 6. 2017 jsem dostala smutnou zprávu, že nás opustila moje přítelkyně paní MARTA KOTTOVÁ. Toto jméno je pro mnoho lidí u nás známé. Narodila se v židovské rodině 22.2.1929. Měla skvělou rodinu a žila šťastně jako její vrstevníci. Tomu, že je židovka zpočátku moc nerozuměla, ale s blížící se okupací naší země se jí život zcela změnil. Všechny ty ústrky, které následovaly pro židovské obyvatele, jako třináctiletá těžko chápala. Následovalo to nejhorší zařazení do transportu. Nejprve Terezín. Tam ještě byla s rodiči a bratrem, měla tam přátele další děvčata se stejným osudem. To, co následovalo, bylo kruté. Transport do Osvětimi, poslední chvíle s rodiči na

kolejích. Teprve tam si naplno začala uvědomovat, jaký krutý osud ji potkal. Její zážitky nebudu popisovat, bylo by to nekonečné. Chci Martu přiblížit jako člověka, který přežil. Měla štěstí, že koncem roku 1944 by zařazená na práci do KT Märens Dorf. Tam se dočkala konce války. Když jsem se s Martou potkala poprvé v 90. letech při práci na liberecké radnici, poznala jsem energickou ženu, která věnovala svoje úsilí tomu, že jezdila neúnavně po celé republice a vyprávěla. Byla předsedkyní Osvětimského výboru. Obdržela státní a další vyznamenání. Když zjistila, že pocházím z Lidic, měla slzy v očích. Společný osud našich předků. Bratr Marty pan Viktor Laš byl jako

vězeň z Terezína zařazen do skupiny, která pohřbívala naše Lidické muže. Dlouho o tom nechtěl mluvit. Až Marta ho po dlouhé době přiměla, aby podal toto jediné svědectví. Marta byla blízkou přítelkyní paní Marie Uchytlové, navštěvovala ji v jejím ateliéru stejně jako ženy z Lidic. Sledovala, jak vznikal Památník lidických dětí. Toto všechno posílilo její pouto k Lidicím. Je toho hodně co bych mohla o Martě napsat.

Text a foto: Zd. Kotková

SETKÁNÍ V PAMÁTNÍKU TICHA

Zajímavé setkání v rámci 23. knižního veletrhu Svět knihy Praha se uskutečnilo v nádražní budově Památníku ticha (Praha – Bubny). Hosty diskuse, kterou moderoval Martin Vopěnka, byli Uri Orlev z Izraele a John Boyne z Irska. Oba pánové mluvili o svých knihách týkajících se holocaustu i když se oba brání označení spisovatelů píšících o holocaustu. Uri Orlev představil svou knihu *Běž, chlapče, běž* (již byla i filmově zpracována). Vyprávěl, jak se jednou setkal s protagonistou knihy panem Joramem Friedmanem. Pan Joram přijel na domluvenou schůzku autem, nechtěl si jít nikam sednout a přímo v tom autě mu převyprávěl svůj životní příběh. Jako 8 letý chlapec utekl z varšavské-

ho ghetta. Ukryval se v okolních lesích, nechával se zaměstnat na různých statcích (při jedné práci bohužel si poraní ruku a lékař ho odmítne ošetřit kvůli jeho židovskému původu, druhý den mu jiný lékař již musí paži amputovat) a takto přečká válku až do roku 1945.

Pan Orlev knihu napsal během krátké doby a poslal k posouzení panu Friedmanovi. Ten se s ní zavřel do pokoje, vyšel po dvou hodinách a dojatý řekl, že to byl jeho nejhezčí den v životě. Když to potom volali panu Urimu, říkal, že to byl i jeho nejhezčí den v životě. Pan Uri Orlev měl podobnou životní zkušenost jako Joram. (Také je přeživším holocaustu). Rozhodl se proto o tom psát, aby svět nezapomněl.

Druhý spisovatel John Boyne se narodil až po válce a začal se zajímat o holocaust již na střední škole. Dlouho toto téma studoval a nakonec se rozhodl napsat knihu *Chlapec v pruhovaném pyžamu*. Moderátor mu položil otázku, zda může psát román o holocaustu, když jej neprožil. Odpovědí bylo, že na to také myslel, ale že přiznává, že je to smyšlený román, který však možná přivede čtenáře k tomu, aby se o toto téma zajímali a sami si vyhledali pravdivé informace. Otázka je, aby jednou budoucí generace nebraly tento román jako skutečnost a nezkreslovala se tak historie.

Text: K Hládková, foto: P. Štingl

Náměty a příspěvky do zpravodaje lze zasílat e-mailem info@spolekodboje.cz

Korespondenční adresa:
Nám. Starosty Pavla 44
272 01 Kladno

Telefon: 720237044
E-mail: hronik@spolekodboje.cz
Zpravodaj pro vás připravil a
graficky upravil Petr Hroník

**Děkujeme
za
finanční podporu!**

RNDr. Jan Kramoliš

A všem ostatním podporovatelům a sponzorům. Vážíme si každé podpory i finanční částky zasláné na Sbírkový účet Spolku.

Spolek pro zachování odkazu českého odboje

Účelem spolku je udržování památky a paměti na hrdinství přeživších, obětí a bojovníků českého odboje, jakož i dalších osob aktivně vystupujících proti všem formám totalit a diktatur. Zachování odkazu boje za samostatnost a svobodu České republiky ve smyslu demokratických a humanitních zásad zakladatelů našeho státu.

Naše webové prezentace

WEB <http://spolekodboje.cz>
TWITTER <https://twitter.com/spolekodboje>
INSTAGRAM <https://www.instagram.com/spolekodboje/>
FACEBOOK <https://www.facebook.com/spolekodboje/>

POZVÁNKA NA AKCE :

Pietní vzpomínka na generála Josefa Mašína.

Pietní akt se uskuteční 11. září 2017. Z Kladna bude pro zájemce vypravena autobusová doprava. Pozvánka od Společnosti Václava Morávka na pietní akt do Kolína a do Lošan. Případní zájemci se nahlásí telefonicky na číslech 602 668 482, 720 237 044, případně na emailu:

havlujova@spolekodboje.cz

hronik@spolekodboje.cz

Komponovaný večer k výročí lidické tragédie

**17. srpna 2017 od 17:00 hodin v Divadelní kavárně Městského divadla v Kladně
Promítání filmu Kalvárie lidických letců a beseda s autorem - Stanislavem Motlem
Přednáška k výročí návratu československých perutí do vlasti, kterou pořádá Statutární město Kladno ve spolupráci se Spolkem pro zachování odkazu českého odboje a Spolkem pro vybudování památníku Josefa Horáka a Josefa Stříbrného**

Rezervace nutná! G. Havlůjová: havlujova@spolekodboje.cz, tel.: [602 668 482](tel:602668482)